

**“TIQXMMI” MTU BUXORO TABIIY
RESERSLARNI BOSHQARISH
INSTITUTI**

TALABALAR VA PROFESSOR-O‘QITUVCHILARNING

IJODKOR YOSHLAR VA INNOVATSION TARAQQIYOT

mavzusidagi xalqaro an’anaviy 7-ilmiy-amaliy anjumani
(Buxoro, 26-27 aprel 2022y)

BUXORO – 2022

Abdualiyeva Sh. X, Raxmatullayeva A. Yerlarni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanishning chora tadbirlarini ishlab chiqish.	763
Abdulloyev A. M, Sulaymonov M.V, Ochilov A.B, Ismatov T. A, Kalandarova Z. Sh. Muhandislik geodeziyasining qurilish jarayonidagi roli.	773
Nuriddinov O. X, Sharipova F. K, Raxmatullayeva A. B. Intensiv bog'lar yer resurslari mexanizmidan samarali foydalanish.	783
Nuriddinov O. X, Hamroyeva Z. B, Muxamadov Q. M, Raxmatullayeva A. B. Suv resurslaridan foydalanish muammolari.	789
Nuriddinov O. X, Sharipova F. K, Raxmatullayeva A. B. Masofadan zondlash orqali degradatsiyaga uchragan qishloq xo'jaligi yerlari xaritasini tuzish.	797
Ahmadov B. O, Oltinov S. H. Urbanizatsiyani rivojlantirishda yerga nisbatan xususiy mulkchilikni qo'llash.	803
Хамраев С. А, Асадова М. А, Нуриддинов О. Х. Теоретические основы регистрации недвижимости.	812
Ahmadov B. O, Rajabova G. I, Oltinov S. H. Davlat kadastrlari yagona tizimini yuritishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish.	819
Асатов С. Р, Сулаймонов Ж. Н, Мухаматов К. М, Бобожонов С. У. Современное мелиоративное состояние орошаемых земель и пути ее улучшения.	827
Karimov E. Q, Vaxronova Sh. I. Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda almashlab ekish tizimini joriy etish uslublarini rivojlantirish.	833
Bo'riyev S, Ramazonov F. F. O'zbekistonda ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarini rivojlantirishning tashkiliy-huquqiy asoslari.	839
Islomov I, Hikmatov F. S. <i>Tadqiqot o'tkazilayotgan hududning (buxoro viloyati romitan tumani) iqlim sharoitlari.</i>	849
Sattorov Sh. Y, Sulaymonov M. V, Ochilov A. B, Ismatov T. A, Qalandarova Z. Sh. Madaniy meros obyektlarini geodezik va geoinformatik jihatdan tadqiq etish va xorijiy tajribalar bilan taqqoslash.	854
Egamova D. A, Abdulloyev Z. T. Zamonaviy innovatsion texnologiyalarni yer monitoringida qo'llashning afzalliklari.	862
Abdulloyev A. M, Sulaymonov M. V, Ochilov A. B, Ismatov T. A, To'xtamishov A. B. Bino va inshootlarning deformatsiyalari uchun geodezik kuzatishlar.	867
Абдуллоев А. М. Сулаймонов М. В. Очилов А.Б. Исматов Т. А. Тўхтамишов А. Б. Геодезические наблюдения за деформациями зданий и сооружений.	868
Xudoyberdiyev F. Sh, Bobojonov S. O', Muxamadov Q. M. Maishiy chiqindi poligonlarini loyihalashtirish va ulardan foydalanish talablari.	872
Xudoyberdiyev F. Sh. Maishiy chiqindilar uchun maqbul poligon joylarni tanlash.	880
Уварова А.Г. Сурков Г.В. Вопросы оценки эффективности измерительных систем для процессов исследований и разработок	887

- INFORMATION SYSTEMS AND ITS IMPORTANCE TODAY. *Euro-Asia Conferences*, 98–101.
11. Kodirivich, K. E. (2020). The condition and efficient use of agricultural land. *Агропроцессинг, (SPECIAL)*.
12. Каримов, Э.К. (2021). Изменение свойств пустынно-песчаных почв Вабкентского района под влиянием орошения. *Актуальные проблемы современной науки* (pp. 101-103).
13. Karimov, E. Q. (2020). IMPROVEMENT OF SOIL QUALITY ASSESSMENT WITH OF INFORMATION TECHNOLOGIES. In *Эффективность применения инновационных технологий и техники в сельском и водном хозяйстве* (pp. 321-324).
14. Каримов, Э. К., Ахмадов, С. О. (2021). Изменение генезиса пустынно-песчаных почв при освоении. *Поколение будущего: Взгляд молодых ученых-2021* (pp. 279-282)
15. Karimov, E. K., Bobozhonov, S. U., Mukhammadov, K. M., & Akhtamov, S. (2021, June). POSITION AND EFFECTIVE USE OF LAND FOR AGRICULTURE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. In *E-Conference Globe* (pp. 50-53).
16. Karimov E, Ahrorov A, & Tolibov Sh. (2022). FUNDAMENTALS OF EFFICIENT USE OF LAND AND WATER RESOURCES. *Euro-Asia Conferences*, 39–41.
17. Karimov, E., Abdualiyeva, Sh. (2021, April). THE IMPORTANCE OF THE ECOLOGICAL SITUATION IN THE USE OF LAND RESOURCES. In *E-Conference Globe* (pp. 35-37).

UO'T 631.2

O'ZBEKISTONDA KO'P TARMOQLI FERMER XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-HUQUQIY ASOSLARI

Bo'riyev Sulaymon - professor [Email:sasatov1968@gmail.com](mailto:sasatov1968@gmail.com)

Ramazonov Feruz Furqatovich –magistrant.

“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti” Milliy tatqiqot universiteti Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti

Annotatsiya: ushbu maqolada mamlakatimizda ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarini rivojlantirishning tashkiliy huquqiy mexanizmalari, ko'p

tarmoqli fermer xo'jaliklarini boshqarish asoslari, ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari yerlaridan samarali foydalanishda yangi innovatsion texnologiyalarni joriy qilish masalalariga alohida to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi yerlari, ko'p tarmoqli fermer xo'jaligi, intensive boshqaruv, yerdan samarali foydalanish, oqilona foydalanish, yer uchastkasi.

УДК 631.2

**ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ
МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ В
УЗБЕКИСТАНЕ**

Буриев Сулейман – профессор [Email: sasatov1968@gmail.com](mailto:sasatov1968@gmail.com)

Рамазонов Феруз Фуркатович-магистрант.

Бухарский институт управления природными ресурсами национального исследовательского университета "Ташкентского института инженеров ирригации и механизации сельского хозяйства"

Аннотация: В данной статье особое внимание уделено организационно-правовым механизмам развития многопрофильных фермерских хозяйств в нашей стране, основам управления многопрофильными фермерскими хозяйствами, внедрению новых инновационных технологий эффективного использования земель многопрофильных фермерских хозяйств.

Ключевые слова: сельскохозяйственные угодья, многопрофильное хозяйство, интенсивное управление, эффективное использование земли, рациональное использование, земельный участок.

UDC631.2

**ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS OF DEVELOPMENT OF
DIVERSIFIED FARMER FARMS IN UZBEKISTAN**

Buriyev Suleyman-professor Email:sasatov1968@gmail.com

Ramazonov Feruz Furqatovich-master.

*Bukhara Institute of Natural Resources Management of the National Research
University of Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization
Engineers*

Annotation: in this article, the organizational legal framework of the development of multi-sectoral farmer farms in our country, the basics of the management of multi-sectoral farmer farms, the introduction of new innovative technologies in the effective use of the lands of multi-sectoral farmer farms are discussed.

Keywords: agricultural land, diversified farming, intensive management, effective use of land, rational use, land plot.

Bugungi kunda Respublikamizning agrar tarmog'ida amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar natijasida qishloqda asosiy ish beruvchi hisoblanuvchi va qishloq xo'jaligi tadbirkori deya nom olgan – fermer xo'jaliklari har tomonlama qo'llab-quvvatlanmoqda. Shu bilan bir qatorda, fermer xo'jaliklarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash va xo'jalikda raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish asosida bozor tamoyillariga mos xo'jalik yuritish tizimini shakllantirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Hozirda, fermer xo'jaliklari negizida ko'p tarmoqli ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish masalasi ustida amaliy tadbirlar olib borilmoqda. Qishloq xo'jaligida asosiy xo'jalik yuritish shakli sifatida fermer xo'jaliklari oldiga qo'yilgan asosiy maqsad barcha tadbirkorlar qatori – tabiat omillari va moddiy-texnik resurslardan samarali foydalanish asosida sifatli va raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarib, moliyaviy barqarorlikka erishish hisoblanadi. Respublikamiz qishloq xo'jaligi tarmog'ida olib borilayotgan islohotlar va ularning amaliyotga tadbiriq etilishi, xususan, yer resurslaridan samarali foydalanish tamoyillariga alohida e'tibor qaratilishi o'zining ijobiy natijalarini bermoqda. Bu borada mavjud sug'oriladigan va lalmi

yerlardan unumli foydalanish, ularning tuproq unumdorligini saqlash, qayta tiklash va oshirish, ularni himoya qilish hamda maqsadli foydalanishni ta'minlash bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib hisoblanadi. Hukumatimiz tomonidan qishloq xo'jaligida izchillik bilan o'tkazilayotgan islohotlar, xo'jalik yuritishning yangi shakllari - fermer va dehqon xo'jaliklarini boshqarish tizimini yaratish hamda faoliyatini erkinlashtirish borasida qilinayotgan ishlar bevosita qishloq xo'jaligi sohasini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Yerga bo'lgan mulkchilik shakllarining o'zgarishi hisobiga halqimizning chinakam milliy boyligi, bebaho mulki, rizq-ro'zimiz manbai bo'lgan sug'oriladigan yerlarga bo'lgan e'tibor kuchaymoqda hamda shu bilan moddiy manfaatdorlikka erishilmoqda.

Qishloq xo'jaligini isloh qilish bo'yicha aniq maqsadga qaratilgan ishlar olib borilmoqda. Buning natijasida keyingi yillarda qishloq xo'jaligi tubdan o'zgardi. Fermer xo'jaliklari, o'z mohiyatiga ko'ra, qishloq xo'jalik ishlab chiqarishning asosiy shakliga, sohani barqaror va samarali rivojlantirishni ta'minlaydigan yetakchi kuchga aylandi. Eng muhimi, qishloqda haqiqiy mulkdor - yer egasi paydo bo'ldi. Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishi bilan birgalikda ularni qayta ishlash, qurilish ishlarini amalga oshirish va qishloq aholiga servis xizmati ko'rsatishi bilan ko'zga ko'rinmoqda. Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarida ishlab chiqarishning qo'shimcha tarmog'i asosiy tarmoq bilan bog'liq holda yoki asosiy tarmoq bilan bog'liq bo'lmagan sohalarda tashkil etilishi mumkin. Qo'shimcha tarmoqni asosiy tarmoq (qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish va uni qayta ishlash sohalari) bilan bog'liq bo'lmagan: suratxonalar tashkil qilish, cho'milish havzalari, dam olish uylari faoliyatini yo'lga qo'yish, umumovqatlanish shoxobchalari, avtomobillarga texnik erdam ko'rsatish kabi sohalarda tashkil etish mumkin.

So'nggi yillarda fermer xo'jaliklarining yer uchastkalaridan samarali foydalanish, izchil va aniq maqsadga yo'naltirilgan bo'lib, fermerlar faoliyatini samaradorligi oshirilishining muhim omili bo'ldi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, barqaror fermer xo'jaliklarini shakllantirish, ularning shaxsiy aylanma pul mablag'larini sezilarli darajada oshirish, yer va suv resurslaridan, shuningdek mineral o'g'itlar, qishloq xo'jalik texnikasi va

boshqa resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash, shuningdek mehnatni yanada aniq tashkil etish imkoni yaratilib, fermer xo'jaliklarining moddiy-texnika bazasi mustahkamlandi. Fermer xo'jaliklarining tasarrufidagi yer uchastkalaridan foydalanish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlarni amalga oshirish yo'li bilan ular faoliyati samaradorligini yanada oshirish, fermerlarni, yerning haqqoniy egalari sifatida xolis va oshkora tanlab olish, shu asosda yer va boshqa resurslardan oqilona foydalanish, kelgusida hosildorlikni oshirish hamda qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmlarini ko'paytirish, xo'jaliklarning moliyaviy ahvolini va qishloq aholisi daromadlari o'sishini yaxshilash maqsadida, Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlarda faoliyat yuritayotgan fermer xo'jaliklarining ishlab chiqarish, iqtisodiy va moliyaviy ko'rsatkichlarini chuqur tahlil qilish hamda ularning yer maydonlarini maqbul hajmlariga keltirish bo'yicha joylardagi ishchi guruhlar bilan ishlar olib borilib, fermer xo'jaliklari tasarrufidagi yer uchastkalarining o'lchamlarini maqbullashtirish (optimallashtirish) ishlari yakunlandi

Fermer xo'jaliklarning 2020 yil 1 yanvar xolatiga ko'ra, umumiy soni 84222 tani, shu jumladan ixtisosligi: paxta-g'allachilik 25597 ta, gallachilik 6436 ta, chorvachilik 10133 ta, bog'dorchilik 21030 ta, uzumchilik 4864 ta, sabzavotchilik-polizchilik 4773 ta, tutchilik 743 ta xamda boshka yunalishda 10646 tani tashkil kildi. Respublikamizda 2020 yil 1 yanvar xolatiga ko'ra ,ularga ajratib berilgan umumiy yer maydoni 7331 ming gektarni, shu jumladan, ekin yerlar 3271,9 ming gektar, ko'p yillik daraxtzorlar 273,5 ming gektar, bo'z yerlar 31 ming gektar, yaylov va pichanzorlar 3131,2 ming gektar xamda boshka kishlok xo'jaligida foydalanilmaydigan yerlar 623,4 ming gektarni tashkil qildi.

Fermer xo'jaligi – o'ziga uzoq muddatli ijaraga berilgan yer uchastkalaridan foydalangan holda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishni amalga oshiruvchi fermer xo'jaligi a'zolarining birgalikdagi faoliyatiga asoslangan, yuridik shaxs huquqiga ega mustaqil xo'jalik yurituvchi subyekt. Endi yana bir muhim masala "Ko'p tarmoqli fermer xo'jaligi" o'zi qanday tushuncha ekanligiga aniqlik kiritib olishimiz lozim.

Odatda tarmoq soʻzi iqtisodiy nuqtai-nazardan yagona bir soha doirasida amal qiladigan ammo, ishlab chiqarishning biron bir tugallangan, alohida mahsulot yetishtirish maqsadlariga boʻysindirilgan yoʻnalishiga aytiladi. Bunda koʻpincha asosiy va qoʻshimcha tarmoqlar ajratib olinadi. Masalan, qishloq xoʻjaligi alohida soha hisoblanadigan boʻlsa, uning asosiy tarmoqlari sifatida oʻsimlikchilik va chorvachilik yoʻnalishlari qabul qilingan. Har bir tarmoq oʻz oʻrnida yana kichik tarmoqlarga boʻlinib boradi.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-oktabrda “Fermer, dehqon xoʻjaliklari va tomorqa yer egalarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, qishloq xoʻjaligi ekin maydonlaridan samarali foydalanish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PF-5199-son farqmon qbul qilindi. bu normativ huquqiy hujjat qishloq xoʻjaligi tizimini yanada rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar eshigini ochib berdi desak hecham mubolagʻa boʻlmaydi. Ushbu hujjatda fermer, dehqon xoʻjaliklari va tomorqa yer egalarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda ularning yer uchastkalaridan foydalanish samaradorligini oshirishga qaratilgan ustuvor vazifalar belgilab berildi.

Oʻzbekistonda fermerlik harakatini yanada rivojlantirish va koʻp tarmoqli fermer xoʻjaliklarining boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish hamda “Fermer xoʻjaligi toʻgʻrisida”gi Oʻzbekiston Respublikasi qonuniga va Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Fermer, dehqon xoʻjaliklari va tomorqa yer egalarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, qishloq xoʻjaligi ekin maydonlaridan samarali foydalanish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” 2017-yil 9-oktabrdagi PF-5199-son farmonining ijrosini taʼminlash maqsadida Oʻzbekiston Respulikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan 2018-yil 29-dekabrda “Koʻp tarmoqli fermer xoʻjaliklari reyestrini shakllantirish va yuritish tartibi toʻgʻrisidagi nizomni tasdiqlash toʻgʻrisida”gi 972-son qarori qabul qilindi. Ushbu normativ huquqiy hujjat koʻp tarmoqli fermer xoʻjaliklarining yagona reyestrini shakllantirish tizimini yangi bosqichga olib chiqdi. Ushbu qarorga koʻra koʻp tarmoqli

fermer xo'jaligi - qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish bilan birgalikda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, saqlash va sotish, sanoat ishlab chiqarishi, ishlarni bajarish, xizmatlar ko'rsatish va faoliyatning qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa turlari bilan shug'ullanuvchi fermer xo'jaligi hisoblanadi. Ushbu qarorga ko'ra ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari reyestri -qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish bilan birgalikda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, saqlash va sotish, sanoat ishlab chiqarishi, ishlarni bajarish, xizmatlar ko'rsatish va faoliyatning qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa turlari bilan shug'ullanuvchi ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari ro'yxati hisoblanadi.

Reyestr ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining ixtisoslashuvidan kelib chiqib shakllantiriladi. Reyestrga kiritishda yoki uni yangilashda har bir ko'p tarmoqli fermer xo'jaligiga nisbatan quyidagi ma'lumotlar va ko'rsatkichlar aks ettiriladi (yangilanadi):

- ko'p tarmoqli fermer xo'jaligining nomlanishi;
- soliq to'lovchining identifikatsion raqami (INN)
- korxon va tashkilotlarning umumiy tasniflanish kodi (KTUT kodi)
- ma'muriy-hududiy mansubligini aniqlash kodi (MHOBT);
- ko'p tarmoqli fermer xo'jaligi joylashgan joyi
- ko'p tarmoqli fermer xo'jaligining ixtisoslashuvi
- ishlab turgan o'z asosiy vositalari ro'yxati (ishlab chiqarish bazasi, mashina va mexanizmlar);
- yer uchastkasining konturlari
- aloqa vositalari (telefon, faks, mavjud bo'lsa elektron pochta)

Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari quyidagi holatlarda Reyestrda chiqarilishi mumkin:

- ular tomonidan tuman kengashiga Reyestrda ixtiyoriy chiqarish to'g'risida ariza berilishi;
- ko'p tarmoqli fermer xo'jaligining tugatilishi;
- ko'p tarmoqli fermer xo'jaligining qonun hujjatlarida ko'p tarmoqli fermer xo'jaligiga qo'yilgan talablarga muvofiq emasligi

Fermer xo'jaligini Reyestrga kiritish uchun taqdim etilgan hujjatlar to'plami tuman kengashiga tushgan kundan boshlab ikki kundan

kechiktirmay Kengashga yuboriladi. Kengash taqdim etilgan materiallarni ko'rib chiqish, natijalari bo'yicha uch kun muddatda fermer xo'jaligini Reyestrda kiritish yoki kiritmaslik to'g'risida qaror qabul qiladi. Fermer xo'jaligining qonun hujjatlarida ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklariga qo'yiladigan talablarga mos kelmasligi Kengashning fermer xo'jaligini Reyestrda kiritishni rad etish to'g'risidagi qarori qabul qilinishiga asos hisoblanadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak.. Mamlakat qishloq xo'jaligining rivojlanishi qishloq xo'jaligi mahsulotlarining ko'payishiga olib keladi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining ko'payish esa xalqning to'la to'kis baxtli yashashining kafolatidir. Shunday ekan fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalarining yer maydonlaridan yanada samarali foydalanishini tashkil etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri. Yerlardan samarali foydalanish uchun esa eng avvalo uni munosib egasiga topshirish kerak. Fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, qishloq xo'jaligi ekin maydonlaridan samarali foydalanish tizimini tubdan takomillashtirish nafaqat qishloq xo'jaligining balki mamlakat iqtisodiyotining rivojlantirishiga olib keladi. O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligi yerlari yer asosiy ishlab chiqarish vositasi bo'lganligi uchun bu sohaga e'tibor oldingi o'rinlarga ko'tarildi. Buning rivoji uchun turli qonun, qaror va farmonlar chiqarildi. Ilg'or davlatlar modelini umumiyashtirilgan holda joriy qilindi. Hozirgi texnologiyalashgan davrda yangi texnologiyalarni qo'llash va oqsayotgan nuqtalarda o'rgartirishlar kiritish soha rivojiga ulkan hissa qo'shadi. Yerga oid axborotlarni olish, ularni tizimga solish, saqlash, tahlil qilish va yangilab turish asosiy vazifa bo'lib qolaveradi. Bu kadastr ma'lumotlardan yerlardan oqilona foydalanish, ularni qayta tiklash va muhofaza qilish uchun foydalaniladi. Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarini rivojlantirish asosida jamiyat ko'radigan naf hisoblanadi. Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarida qo'shimcha tarmoq faoliyati hisobiga yetishtirilgan mahsulotlar fermer xo'jaliklarining ichki iste'moliga yo'naltirilishi va shuningdek bozorga chiqarilishi ham mumkin. Lekin, iqtisodiy jihatdan qo'shimcha tarmoq yuqori tovarlilik

darajasiga ega bo'lishi maqsadga muvofiq. Bu ko'p tarmoqli fermer xo'jaligini rivojlantirishda qo'yilgan maqsad va vazifalarga ham mos keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, qishloq xo'jaligi ekin maydonlaridan samarali foydalanish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi farmoni. 2017-yil 9-oktyabr PF - 5199
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalari faoliyatini yanada rivojlantirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida" gi qarori. 2017-yil 10-oktyabr
3. Vazirlar mahkamasining qarori Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari reyestrini shakllantirish va yuritish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida.
4. 2018-yil 29-noyabr, 972-son
5. O'zbekiston Respublikasi Yer resurslarining holati to'g'risida
6. MILLIY HISOBOT. Yergeodezkadastr davlat qo'mitasi, 2020 yil.
7. www.google.uz
8. www.ziyonet.uz Xurramovich, N. O. (2021). Modern Improved Geodesical, Geoformatical and Cartographic Methods in Creation of the Atlas of Cultural Heritage Monuments in Bukhara Region. *Барқарорлик ва Етакчи Тадқиқотлар онлайн илмий журнали*, 1(1), 43-47.
9. Xurramovich, N. O. (2021). Reconstruction of Damaged Land in Farmers and Agricultural Farms. *Барқарорлик ва Етакчи Тадқиқотлар онлайн илмий журнали*, 1(1), 48-53.
10. Imomov, S., Nuriddinov, K., & Nuriddinov, O. (2021). Thermal regime for convective drying products. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 264, p. 04055). EDP Sciences.
11. Нуриддинов, Х., Кучкоров, Ж. Ж., & Нуриддинов, О. Х. (2019). Тепловой баланс комбинированной гелиосушки. *Школа Науки*, (4), 3-4.
12. Karimov Erkin Kadyrovich, Nuriddinov Otabek Xurramovich, & Ahrorov Abdullo Kurbonovich. (2022). HISTORY OF GEOGRAPHICAL INFORMATION SYSTEMS AND ITS IMPORTANCE TODAY. *Euro-Asia*

- Conferences*, 98–101. Адизов, Ш. Б., & Музафаров, Р. М. (2020). БУХОРО ВИЛОЯТИ ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИ ВА АҲОЛИ ТОМОРКА ЕРЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МАҚСАДИДА ЭКИЛАДИГАН ЭКИНЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ. ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ, (SPECIAL ISSUE).
13. THE ROLE AND IMPORTANCE OF LAND MONITORING IN THE USE OF LAND RESOURCES. FK Sayidov, AK Akhrorov - Euro-Asia Conferences, 2022 Asatov Sayitkul Rahimberdievich, Muhamadov Kamoriddin Mukhtor oglu, A. K. Akhrorov. Contamination of Irrigated Soils with Toxic Substances and Protection of Them. *International Journal of Human Computing Studies (IJHCS)*. <https://journals.researchparks.org/index.php/IJHCS> e-ISSN: 2615-8159 | p-ISSN: 2615-1898 Volume: 04 Issue: 4 | April 2022. Page 70
14. Kodirivich, K. E. (2020). The condition and efficient use of agricultural land. *Агропроцессинг, (SPECIAL)*.
15. Каримов, Э.К. (2021). Изменение свойств пустынно-песчаных почв Вабкентского района под влиянием орошения. *Актуальные проблемы современной науки* (pp. 101-103).
16. Karimov, E. Q. (2020). IMPROVEMENT OF SOIL QUALITY ASSESSMENT WITH OF INFORMATION TECHNOLOGIES. In *Эффективность применения инновационных технологий и техники в сельском и водном хозяйстве* (pp. 321-324).
17. Каримов, Э. К., Ахмадов, С. О. (2021). Изменение генезиса пустынно-песчаных почв при освоении. *Поколение будущего: Взгляд молодых ученых-2021* (pp. 279-282)
18. Karimov, E. K., Bobozhonov, S. U., Mukhammadov, K. M., & Akhtamov, S. (2021, June). POSITION AND EFFECTIVE USE OF LAND FOR AGRICULTURE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. In *E-Conference Globe* (pp. 50-53).
19. Karimov E, Ahrorov A, & Tolibov Sh. (2022). FUNDAMENTALS OF EFFICIENT USE OF LAND AND WATER RESOURCES. *Euro-Asia Conferences*, 39–41.
20. Karimov, E., Abdualiyeva, Sh. (2021, April). THE IMPORTANCE OF THE ECOLOGICAL SITUATION IN THE USE OF LAND RESOURCES. In *E-Conference Globe* (pp. 35-37).